GENERALINIO ADVOKATO
NILS WAHL IŠVADA,
pateikta 2015 m. balandžio 23 d.[1]

Byla C-172/14

ING Pensii Societate de Administrare a unui Fond de Pensii Administrat Privat SA
prieš
Consiliul Concurenței
(Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunija) pateiktas prašymas

priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Konkurencija — Susitarimai — Dalijimosi klientais Rumunijos privačių privalomųjų pensijų fondų valdymo rinkoje ypatumai — Konkurencijos ribojimas „dėl tikslo“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį — Poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai“

1. Ši byla iškelta kilus *ING Pensii Societate de Administrare a unui Fond de Pensii Administrat Privat SA* (toliau – *ING Pensii*), privačių pensijų fondų valdymo bendrovės, ir *Consiliul Concurenței* (Rumunijos konkurencijos tarybos) ginčui dėl reikalavimo panaikinti sprendimą, kuriuo ši bendrovė įpareigota sumokėti baudą už dalyvavimą susitarime, kuriuo siekta apriboti konkurenciją privačių pensijų fondų rinkoje. Ji konkrečiai susijusi su privačių privalomųjų pensijų fondų valdytojų sudarytais susitarimais pasidalyti įstojusius į kelis fondus asmenis, t. y. asmenis, kurie, pažeidus šioje srityje taikytinas taisykles arba dėl tam tikrų prekybos agentų aplaidumo pradiniu įstojimo į fondus laikotarpiu, kuris pagal teisės aktus prasidėjo 2007 m., įstojo į du ar daugiau fondų (toliau – įstoję į kelis fondus asmenys).

2. Gavus šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kuris daugiausia grindžiamas skirtingais Rumunijos teismų pateikiamais išaiškinimais, Teisingumo Teismas turi šiek tiek patikslinti sąvokas „tikslas <...> yra“ konkurencijos ribojimas ar reikšmingas poveikis jai. Visų pirma jis turi galimybę priminti veiksnius, į kuriuos reikia atsižvelgti, ir analizės metodą, kurį reikia taikyti nustatant, ar susitarimo tikslas yra antikonkurencinis, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį.

I – **Nacionalinės teisės aktai**

3. Šioje byloje nagrinėjama įstojusių į kelis fondus asmenų pasidalijimo sistema siejama su Rumunijos nacionalinės teisės aktais dėl privačių privalomųjų pensijų fondų valdymo rinkos sukūrimo, organizavimo ir veikimo.

4. Taikytina nacionalinė teisė tikrai gana sudėtinga. Nepretenduojant į išsamumą, tolesnės analizės tikslu reikia pažymėti toliau nurodytas aplinkybes.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

A – *Bendrosios taisyklės, susijusius su įstojimu į privačius pensijų fondus*

5. Rumunijos pensijų sistemą sudaro:

— pirmasis ramstis: privaloma sudedamoji dalis, grindžiama perskirstymu, valdoma viešai;

— antrasis ramstis: privaloma sudedamoji dalis, grindžiama kapitalizacija, privačiai valdoma akcinių bendrovių, kurių tikslas – valdyti pensijų fondus, ir reglamentuojama Įstatymu Nr. 411/2004 dėl privačių pensijų fondų (*Legea privind fondurile de pensii administrate privat*) [2];

— trečiasis ramstis: pasirinktinė sudedamoji dalis, grindžiama kapitalizacija, taip pat valdoma privačiai.

6. Pagal Įstatymą Nr. 411/2004 *Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private* (Privačiųjų pensijų sistemos priežiūros komisija, toliau – CSSPP) laikotarpiui nuo 2007 m. liepos 25 d. iki 2007 m. spalio 9 d. patvirtino 18 komercinių bendrovių, kurių vienintelis tikslas yra valdyti pensijų fondus, ir kiekvienai iš šių bendrovių Rumunijoje leido valdyti tik vieną pensijų fondą.

7. Pagal Įstatymo Nr. 411/2004 30 straipsnio 1 dalį ne jaunesni kaip 35 m. asmenys, dalyvaujantys viešojoje pensijų sistemoje (pirmasis ramstis) ir mokantys įmokas į ją, taip pat privalo įstoti į privačiai valdomą pensijų fondą (antrasis ramstis).

8. Antrojo ramsčio sistemoje negali dalyvauti vyresni nei 45 m. asmenys arba asmenys, kurie nemoka įmokų į viešąją pensijų sistemą (pirmasis ramstis). 35–45 m. amžiaus asmenys, mokantys įmokas į pirmojo ramsčio sistemą, gali pasirinkti, ar dalyvauti antrojo ramsčio sistemoje (Įstatymo Nr. 411/2004 30 straipsnio 2 dalis). Nepaisant to, kad sumokėtos įmokos į pirmojo ir antrojo ramsčio sistemas, bet kuris fizinis asmuo gali mokėti įmokas į trečiojo ramsčio sistemą, nors šios įmokos negali pakeisti įmokos į pirmojo ar antrojo ramsčio sistemą tų asmenų, kurie privalo mokėti įmokas į šias pensijų sistemas.

9. Kiek tai susiję su antrojo ramsčio sistemos dalyviais, apie kuriuos vienintelius kalbama pagrindinėje byloje, Įstatymo Nr. 411/2004 31 straipsnyje numatyta, kad asmuo tuo pačiu metu negali dalyvauti keliuose pensijų fonduose ir kad jis gali turėti tik vieną pensijų fondo, kuriame dalyvauja, sąskaitą.

10. Pagal Įstatymo Nr. 411/2004 32 straipsnio 1 dalį asmuo pensijų fondo dalyviu tampa, kai pasirašo individualų dalyvavimo aktą savo iniciatyva arba kai jį prie fondo priskiria gyventojų registro tarnyba.

11. Pagal Įstatymo Nr. 411/2004 33 straipsnį bet kuris asmuo, kuris per tam tikrą laikotarpį netapo privataus pensijų fondo dalyviu, gyventojų registro tarnybos atsitiktine tvarka priskiriamas prie vieno iš pensijų fondų. Asmenys priskiriami prie fondų proporcingai kiekvieno fondo valdytojo turimoms rinkos dalims (33 straipsnio 2 dalis).

2 — Įstatymas Nr.°411/2004, iš naujo paskelbtas 2007 m. liepos 18 d. *Monitorul Oficial al României* Nr. 482 ir pakeistas bei papildytas skubos tvarka priimtu vyriausybės potvarkiu Nr. 112/2007, paskelbtu 2007 m. spalio 22 d. *Monitorul Oficial al României* Nr. 710 (toliau – Įstatymas Nr. 411/2004).

B – *Konkrečios taisyklės, susijusios su pradiniu įstojimu į privatų pensijų fondą, įstojimo į fondą patvirtinimo procedūra ir atsitiktiniu neįstojusių į fondą dalyvių paskirstymu*

12. Pradinio įstojimo į privatų pensijų fondą procedūra, taip pat dalyvių patvirtinimo ir atsitiktinio paskirstymo procedūra reglamentuojama Nutarimu Nr. 18/2007 dėl pradinio įstojimo į privačius pensijų fondus ir dalyvių užregistravimo juose [3], pakeistu ir papildytu Nutarimu Nr. 31/2007 [4] (toliau – Nutarimas Nr. 18/2007).

13. Pagal Nutarimo Nr. 18/2007 17 straipsnio 1 dalį pradinio įstojimo į privatų pensijų fondą procedūra turi trukti keturis mėnesius, šis laikotarpis prasidėjo 2007 m. rugsėjo 17 d., o baigėsi 2008 m. sausio 17 d. (Nutarimo Nr. 18/2007 5 straipsnio 6 dalis). Per šį laikotarpį visi asmenys, kuriems iki 2007 m. gruodžio 31 d. dar nėra suėję 35 m. arba kuriems tą dieną sukanka 35 m., jeigu jie atitinka tam tikras sąlygas, turi įstoti į privatų pensijų fondą (Nutarimo Nr. 18/2007 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnio 3 dalis).

14. Kiek tai susiję su dalyvių patvirtinimo ir atsitiktinio paskirstymo procedūra (Nutarimo Nr. 18/2007 19–31 straipsniai), Nutarime Nr. 18/2007 numatyta, kad valdytojai privalo du kartus per mėnesį (kiekvieno mėnesio 1 ir 15 d.) pateikti *Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale* (Nacionalinė pensijų ir kitų socialinio draudimo išmokų tarnyba, toliau – CNPAS) ataskaitą, kurioje būtų pateikiama informacija, susijusi su asmenimis, pasirašiusiais individualų dalyvavimo aktą likus dviem savaitėms iki šios ataskaitos parengimo. Jeigu teikiant ataskaitas du kartus per mėnesį paaiškėja, kad vieno ar kelių valdytojų pateiktose ataskaitose nurodytas asmuo yra pasirašęs kelis individualius dalyvavimo aktus, arba konstatuojama, kad jo dalyvavimas yra laikinai patvirtintas pagal ankstesnes ataskaitas, CNPAS įtraukia šį asmenį į elektroninį įstojusių į kelis fondus asmenų sąrašą (Nutarimo Nr. 18/2007 21 straipsnio 1 dalis). Tokiu atveju fondų valdytojai teisiškai privalėjo patikrinti individualaus dalyvavimo akto ir asmens tapatybės dokumento, kuriame yra asmens, pasirašiusio kelis individualius dalyvavimo aktus, parašas, kopijos tikrumą, ir, patvirtinę akto tikrumą, valdytojai gali kitoje du kartus per mėnesį teikiamoje ataskaitoje iš naujo perduoti CNPAS informaciją, susijusią su atitinkamo asmens dalyvavimu.

15. Pasibaigus pradinio įstojimo procedūrai, asmenys, kurių dalyvavimas patvirtintas laikinai, buvo registruojami kaip patvirtinti asmenys, o jeigu asmuo buvo pasirašęs daugiau nei vieną individualų dalyvavimo aktą, jis įtraukiamas į nepatvirtintų ir atsitiktinai paskirstytų dalyvių registrą [5]. Todėl atsitiktinai turi būti paskirstomi tie asmenys, kurie, nors turėjo įstoti į privatų pensijų fondą per pradinio įstojimo laikotarpį, to nepadarė, taip pat asmenys, įtraukti į registrą, ir asmenys, kurių dalyvavimas nebuvo patvirtintas. Asmenis į privačius fondus paskirsto CNPAS tiesiogiai proporcingai asmenų, kurių dalyvavimas kiekviename privačiame pensijų fonde yra patvirtintas, skaičiui, palyginti su visu asmenų, kurių dalyvavimas yra patvirtintas visuose privačių pensijų fonduose, skaičiumi.

16. Nutarime Nr. 31/2007, kuriuo buvo pakeistas ir papildytas Nutarimas Nr. 18/2007, taip pat buvo numatyta, kad valdytojai per 15 dienų nuo patvirtinimo dienos turėjo nurodyti dalyviams, kokiame fonde jų dalyvavimas patvirtintas. Jeigu informuotieji dalyviai nebuvo pasirašę individualaus dalyvavimo tuose fonduose akto, jie turėjo galimybę raštu pateikti paraišką CSSPP, o ją išnagrinėjusi, CSSPP pranešdavo valdytojui apie dalyvio įstojimą arba neįstojimą į privatų pensijų fondą.

3 — Paskelbtas 2007 m. liepos 27 d. *Monitorul Oficial al României* Nr. 503.

4 — Paskelbtas 2007 m. lapkričio 2 d. *Monitorul Oficial al României* Nr. 746.

5 — Po pakeitimų, padarytų Nutarimu Nr. 31/2007, asmenys, pasirašę daugiau nei vieną dalyvavimo aktą, buvo tvirtinami arba netvirtinami kas mėnesį, 2008 m. lapkričio 15 d. (du kartus per mėnesį teikiamų ataskaitų atveju – spalio 1 ir 15 d. ir lapkričio 15 d.), gruodžio 15 d. (gruodžio 1 ir 15 d. teikiamų ataskaitų atveju) ir sausio 17 d. (du kartus per mėnesį 2008 m. sausio 1 ir 15 d. teikiamų ataskaitų atveju).

II – **Ginčo faktinės aplinkybės ir prejudicinis klausimas**

17. ING Pensii – tai privati pensijų fondų valdymo bendrovė. Ji visų pirma vykdo veiklą Rumunijos privačių privalomųjų pensijų rinkoje.

18. Ši byla iškelta po to, kai *Consiliul Concurenței* atliko tyrimą, kurio dalykas – galimas Konkurencijos įstatymo (*legea concurenței*) Nr. 21/1996[6] 5 straipsnio 1 dalies ir EB 81 straipsnio (dabar – SESV 101 straipsnis) pažeidimas Rumunijos privalomųjų pensijų privačių fondų valdymo rinkoje (antrasis ramstis).

19. Baigusi šį tyrimą *Consiliul Concurenței* padarė išvadą, kad minėtoje rinkoje yra antikonkurencinių susitarimų, kurių tikslas – paskirstyti klientus šiuos fondus valdančioms komercinėms bendrovėms.

20. 2010 m. rugsėjo 7 d. Sprendimu Nr. 39 *Consiliul Concurenței* nubaudė 14 iš šių bendrovių, tarp kurių yra ir ieškovė. Nagrinėjami susitarimai, kurie dažniausiai sudaryti įvairiomis formomis kaip dvišaliai susitarimai, buvo susiję su asmenimis, pradiniu dalyvavimo šiuose fonduose laikotarpiu pasirašiusiais du dalyvavimo skirtinguose privačiose pensijų fonduose aktus. Sudarydami tokius susitarimus, privačių pensijų fondų valdytojai tarpusavyje po lygiai (pagal taisyklę 50 ir 50) pasidalydavo įstojusius į kelis fondus asmenis ir taip siekė išvengti, kad įstojusius į kelis fondus asmenis paskirstytų CNPAS.

21. 2010 m. spalio 4 d. *ING Pensii* kreipėsi į *Curtea de Apel Bucureşti* (Bukarešto apeliacinis teismas), pirmiausia reikalaudama panaikinti minėtą Sprendimą Nr. 39, o nepatenkinus šio reikalavimo, panaikinti šį sprendimą iš dalies, sumažinant paskirtą baudą.

22. Ieškinį pareiškusi bendrovė teigia, kad nagrinėjamas susitarimas neprieštarauja Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 daliai ir kad SESV 101 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygos nėra tenkinamos. Ji visų pirma teigia, kad fondų dalyvių, kurie užregistruoti kaip įstoję į kelis fondus asmenys, pasidalijimas neturėjo jokio poveikio, kuriuo Rumunijos privačių privalomųjų pensijų fondų rinkoje ar reikšmingoje jos dalyje būtų ribojama, trukdoma ar iškraipoma konkurencija. *ING Pensii* taip pat teigia, kad privačių pensijų fondų valdytojų tarpusavio konkurencija nebuvo panaikinta, nes jie konkuravo per pradinį įstojimo laikotarpį.

23. Consiliul Concurenței savo ruožtu teigia, kad, norint nustatyti antikonkurencinį privačių pensijų fondų valdytojų, tarp jų ir *ING Pensii*, sudaryto susitarimo pobūdį, reikėjo atsižvelgti į teisinį pagrindą, kuriuo remiantis susikūrė ir veikė privačių privalomųjų pensijų fondų valdymo rinka, ir rinkos, kurioje šis susitarimas buvo sudarytas, ypatumus.

24. 2012 m. vasario 6 d. Sprendimu Nr. 749 *Curtea de Apel Bucureşti* atmetė *ING Pensii* ieškinį.

25. Tuomet ieškinį pareiškusi bendrovė pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Ji visų pirma tvirtino, kad pasirinkus kitokį įstojusių į kelis fondus asmenų apskaičiavimo algoritmą, nei numatyta įstatyme, pažeidžiamas ne Konkurencijos įstatymas, o nebent specialusis teisės aktas, galiojantis privačių privalomųjų pensijų srityje. Be to, kadangi susitarimu tik pasidalyti įstoję į kelis fondus asmenys, jis negalėjo paveikti konkurencijos nagrinėjamoje rinkoje, nes privačių pensijų fondų valdytojai nekonkuravo dėl įstojusių į kelis fondus asmenų, kurių rinkoje buvo mažiau kaip 1,5 %.

6 — Įstatymas su pakeitimais ir papildymais, išdėstytas nauja redakcija (2014 m. balandžio 3 d. *Monitorul Oficial al României* Nr. 240). Pagal šią nuostatą „draudžiami aiškūs ar numanomi ūkio subjektų ar ūkio subjektų asociacijų susitarimai, ūkio subjektų asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos ribojimas, trukdymas ar iškraipymas Rumunijos rinkoje ar jos dalyje, būtent tie, kuriais siekiama:<...>
c) pasidalyti rinkas arba tiekimo šaltinius <...>“

26. ING Pensii taip pat teigė, kad ji neturėjo jokio praktinio ar ekonominio intereso dalytis įstojusiais į kelis fondus asmenimis po lygiai, nes nuo 2007 m. spalio 15 d. jai ir taip jau priklausė didžioji rinkos dalis. Be to, dėl susitarimo atsirado teigiamų pasekmių, nes įstojimo į privačius privalomųjų pensijų fondus procesas tapo veiksmingesnis ir atsirado daugiau galimybių, kad dalyvių pasirinkimas bus gerbiamas, nei tai būtų atsitiktinio paskirstymo atveju.

27. Galiausiai ieškovė nurodė, kad šioje byloje nebuvo įrodytas joks nacionalinės privačių privalomųjų pensijų fondų rinkos suskaidymo poveikis, kurį turėjo sukelti kito įstojusių į kelis fondus asmenų apskaičiavimo algoritmo pasirinkimas. Kadangi susitarimas apėmė nedidelę Rumunijos rinkos procentinę dalį, akivaizdu, kad tikrieji ar galimi jo padariniai yra nereikšmingi, ir bet kuriuo atveju jis negali turėti poveikio Europos Sąjungos rinkoje.

28. Consiliul Concurenței prašė atmesti apeliacinį skundą, iš esmės teigdama, kad susitarimu pasidalijus įstojusius į kelis fondus asmenis buvo iškreipta konkurencija privačių privalomųjų pensijų fondų valdymo rinkoje ir kad paties susitarimo tikslas buvo antikonkurencinis. Jos teigimu, susitarimo gebėjimą sukelti neigiamų pasekmių ir pažeidimo, pasireiškusio rinkos ir aprūpinimo šaltinių pasidalijimu, konstatavimą lemia ne faktiškai pasidalytų klientų skaičius, nes šis aspektas priskirtinas prie konkrečių susitarimo padarinių.

29. Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar esant klientų pasidalijimo praktikai konkretus galutinis klientų skaičius turi reikšmės sprendžiant, ar tenkinama esminio konkurencijos iškraipymo sąlyga, numatyta SESV 101 straipsnio 1 dalies c punkte“?

30. ING Pensii, *Consiliul Concurenței*, Rumunijos vyriausybė ir Europos Komisija raštu pateikė pastabas Teisingumo Teismui ir buvo išklausytos žodžiu 2015 m. vasario 11 d. posėdyje.

III – **Prejudicinio klausimo analizė**

31. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo prašoma nurodyti, ar asmenų, kuriems turėjo poveikį pagrindinėje byloje nagrinėjami susitarimai dėl klientų pasidalijimo, skaičius turi reikšmę nustatant, ar šiems susitarimams taikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje numatytas susitarimų draudimas ir, jei taikomas, kiek tai svarbu.

32. Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytą informaciją, pirmiausia reikia patikslinti du dalykus.

33. Pirma, manau, jog, nors atrodo, kad pagrindinėje byloje tiesiogiai ginčijamas tik Rumunijos nacionalinių konkurencijos teisės aktų nuostatų, būtent Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies, taikymas, reikia aiškiai pripažinti klausimo priimtinumą. Šiuo atveju *ING Pensii* kvestionavo SESV 101 straipsnio taikymą, tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atmetė šį prieštaravimą. Kadangi šios bylos esmė yra būtent minėtos nuostatos taikymo sąlygos, galima tik sutikti su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pozicija.

34. Be to, buvo pažymėta, kad toje nacionalinėje aktualios redakcijos nuostatoje beveik pažodžiui pakartojamas SESV 101 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas konkurenciją ribojančių susitarimų draudimas. Tokiomis aplinkybėmis manau, kad, vadovaujantis sprendimais, kurie buvo priimti teismo keliose bylose, susijusiose su ribojančiais veiksmais pagal nacionalinę konkurencijos teisę[7], akivaizdu, jog šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikėtų priimti. Iš tiesų, įgyvendinant Sąjungos interesus būtina užtikrinti, kad skirtingo aiškinimo ateityje būtų išvengta ES teisės nuostatas ir sąvokas aiškinant vienodai, neatsižvelgiant į jų taikymo sąlygas[8].

35. Antra, reikia pažymėti, kad, nors atrodo, kad diskusijų esmę sudaro ir svarbiausią vietą šioje išvadoje užims klausimas, ar pagrindinėje byloje yra konkurenciją ribojantis „tikslas“, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimą suformulavo bendrai, taip pat apskritai apsvarstysiu sąlygą, susijusią su reikšmingu poveikiu konkurencijai. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžė, kad šiuo atveju taip pat reikia priimti sprendimą dėl nagrinėjamo susitarimo antikonkurencinio pobūdžio ir dėl to, ar susitarimai dėl įstojusių į kelis fondus asmenų pasidalijimo galėjo pakeisti privačių privalomųjų pensijų fondų valdymo rinkos struktūrą ir padaryti jai reikšmingą poveikį.

A – *Dėl asmenų, dėl kurių konkrečiai buvo sudaryti ginčijami susitarimai, skaičiaus reikšmės nustatant tikslą riboti konkurenciją*

36. Manau, šiuo atveju, norint atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, priminus reikšmingą teismų praktiką, atrodo, neišvengiamai būtina išnagrinėti ginčijamus susitarimus dėl klientų pasidalijimo. Nors galiausiai tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nuspręsti, ar minėtiems susitarimams gali būti taikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje numatytas susitarimų draudimas, vis dėlto Teisingumo Teismo prašoma pateikti nacionaliniam teismui paaiškinimus, siekiant nustatyti, ar šie susitarimai turi antikonkurencinį tikslą, o jei ne, ar turi antikonkurencinį poveikį.

1. Teismų praktikos priminimas

37. Reikia priminti, jog tam, kad pažeidimui būtų taikoma SESV 101 straipsnio 1 dalis, susitarimo, įmonių asociacijos sprendimo ar suderintų veiksmų „tikslas *ar* poveikis“[9] turi būti konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas vidaus rinkoje.

38. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, suformuluotą priėmus Sprendimą *LTM*[10], alternatyvus šios sąlygos pobūdis, apibūdintas jungtuku „ar“, reiškia, jog pirmiausia reikia įvertinti patį susitarimo tikslą, atsižvelgiant į ekonomines aplinkybes, kuriomis jis turi būti taikomas. Taigi, jei įrodytas susitarimo antikonkurencinis tikslas, jo poveikio konkurencijai įrodyti nebereikia.

39. Dėl pažeidimų atskyrimo pagal „tikslą“ ir „poveikį“, iš nusistovėjusios teismo praktikos, kuri visa neseniai tvirtai pripažinta byloje, kurioje priimtas Sprendimas *CB / Komisija*[11], darytina išvada, jog jis susijęs su tuo, kad tam tikros įmonių veiksmų koordinavimo rūšys yra *pakankamai kenksmingos* konkurencijai, jog būtų galima teigti, kad *jų poveikio tyrimas yra nereikalingas*.

7 — Visų pirma žr. sprendimus *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569, 12–22 punktai); *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* (C-217/05, EU:C:2006:784, 13–23 punktai); *ETI ir kt.* (C-280/06, EU:C:2007:775, 19–29 punktai) ir *Allianz Hungária Biztosító ir kt.* (C-32/11, EU:C:2013:160, 17–23 punktai).

8 — Žr. Sprendimo *Allianz Hungária Biztosító ir kt.*, C-32/11, EU:C:2013:160, 20 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

9 — Pažymėta mano.

10 — C-56/65, EU:C:1966:38.

11 — C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 49 punktas.

40. Nuo to laiko yra pripažįstama, kad šiuo aspektu tam tikras įmonių veiksmų koordinavimo formas dėl jų pačių pobūdžio galima laikyti kenksmingomis geram normalios konkurencijos veikimui. Taigi reikia pripažinti, kad tam tikri slapti veiksmai, kaip antai lemiantys horizontalų kainų nustatymą karteliuose, gali būti laikomi darančiais tokią didelę neigiamą įtaką kainai, prekių kiekiui ar kokybei ir paslaugoms, kad gali būti pripažįstama, jog SESV 101 straipsnio 1 dalies taikymo tikslais neverta įrodinėti, kad tais veiksmais daromas konkretus poveikis rinkai. Iš tiesų patirtis rodo, kad tokie veiksmai lemia gamybos mažėjimą ir kainų didėjimą, o tai baigiasi blogu išteklių paskirstymu, nuo kurio nukenčia visų pirma vartotojai [12].

41. Siekiant įvertinti, ar įmonių susitarimas arba įmonių asociacijos sprendimas yra gana kenksmingas, kad galėtų būti laikomas konkurencijos ribojimu „dėl tikslo“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, reikia išnagrinėti jo nuostatų turinį, siekiamus tikslus ir ekonomines bei teisines taikymo aplinkybes. Vertinant šias aplinkybes taip pat reikia atsižvelgti į prekių ar paslaugų, kurioms jis taikomas, pobūdį ir realias nagrinėjamos rinkos ar rinkų veikimo sąlygas bei struktūrą. Be to, nors šalių valia nėra būtinas elementas įmonių susitarimo ribojamam poveikiui nustatyti, niekas nedraudžia konkurencijos priežiūros institucijoms ar Sąjungos teismams atsižvelgti į šią valią [13].

42. Kaip jau nurodžiau savo išvadoje byloje *CB / Komisija* [14], kai, remiantis konkurencijos ribojimo „dėl tikslo“ sąvoka, atliekamas sistemingesnis vertinimas, ginčijamas susitarimas turi būti išnagrinėtas nuodugniai ir individualiai, tačiau tai reikia aiškiai skirti nuo realių ar galimų įmonėms inkriminuojamo elgesio padarinių analizės.

43. Mano supratimu, kad nekiltų grėsmė iškreipti teisingą SESV 101 straipsnio 1 dalies aiškinimą, atsižvelgimą į ekonomines ir teisines aplinkybes nustatant antikonkurencinį tikslą reikia aiškiai skirti nuo antikonkurencinio poveikio įrodymo pagal šioje nuostatoje numatytos sąlygos antrąją dalį. Atsižvelgimas į aplinkybes nustatant antikonkurencinį tikslą gali tik patvirtinti arba neutralizuoti paties įtariamo susitarimo nuostatų nagrinėjimą. Šis atsižvelgimas niekaip negali kompensuoti to, kad iš tikrųjų nebuvo nustatytas antikonkurencinis tikslas, įrodant galimą numatytų priemonių poveikį. Kitaip tariant, nepaisant abiejų šios alternatyvios sąlygos dalių konceptualių panašumų, atsižvelgimas į ekonomines ir teisines aplinkybes nustatant ribojimą dėl tikslo nereiškia, kad kaltinamos įmonės turi būti laikomos padariusiomis pažeidimą, jeigu susitarimo sąlygos nėra kenksmingos konkurencijos požiūriu [15].

44. Tad ginčijamus susitarimus nagrinėsiu atsižvelgdamas į pirmiau pateiktus patikslinimus, prieš tai trumpai priminęs bendrąsias susitarimų rengimo aplinkybes ir ypatumus.

2. Ginčijamų susitarimų bendrųjų rengimo aplinkybių ir ypatumų apibūdinimas

45. Pagrindinėje byloje ginčijami dvišaliai susitarimai dėl įstojusių į kelis fondus asmenų pasidalijimo, kuriuos sudarė privačių pensijų fondų valdytojai, siejami su tuo, kad nuo 2007 m. asmenims nuo 35 m. (patenkantiems į antrojo ramsčio sistemą) tapo privaloma dalyvauti viename iš 18 šiuo tikslu patvirtintų privačių pensijų fondų.

46. Atsižvelgiant į privalomą prie antrojo ramsčio sistemos priskiriamų asmenų dalyvavimą viename (ir tik viename) iš pensijų fondų, nebuvo galima numatyti, kad, pasibaigus pradiniam įstojimo laikotarpiui, kuris truko maždaug 4 mėnesius, numatytieji asmenys nebūtų laikomi priklausančiais fondui.

12 — Sprendimas *CB / Komisija* (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 49–51 punktai ir juose nurodyta teismo praktika).

13 — Sprendimas *CB / Komisija* (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53 ir 54 punktai ir juose nurodyta teismo praktika).

14 — C-67/13 P, EU:C:2014:1958, 40 punktas.

15 — Ten pat, 44 ir 45 punktai.

47. Šiomis aplinkybėmis svarbu pažymėti, kad pagal galiojančius teisės aktus dalyvavimas pensijų fonde teisiškai įsigalioja tik užregistravus jį CNPAS. Iki šios registracijos dalyvavimas konkrečiame fonde negalioja ir net nedaroma tokio dalyvavimo prielaida. Taip pat reikia pažymėti, kad į privačiai valdomą pensijų fondą įstojęs asmuo ir taip įregistruotas CNPAS negalėjo keisti fondo dvejus metus, nes kitaip jam būtų tekę patirti didelių išlaidų, taip tam tikru požiūriu būtų įšaldomas būsimas dalyvavimas.

48. Tad jeigu dalyviai yra įtraukti į daugelio valdytojų ataskaitas (įstoję į kelis fondus asmenys) ir jeigu dėl vienos ar kitos priežasties neįmanoma patikrinti dalyvavimo akto, teisės aktų leidėjas numatė, kad dalyviai turi būti paskirstomi „atsitiktinai“ ir tiesiogiai proporcingai asmenų, kurių dalyvavimas kiekviename privačiame pensijų fonde yra patvirtintas, skaičiui, palyginti su visu asmenų, kurių dalyvavimas yra patvirtintas visuose privačiuose pensijų fonduose, skaičiumi.

49. Atrodo, šis paskirstymas iš esmės atspindi fondų, veikiančių pradiniu įstojimo laikotarpiu, tarpusavio konkurenciją, nes jis buvo proporcingas paskirstymo metu kiekvieno fondo patvirtintų asmenų skaičiui. Iš *Cour par le Consiliul Concurenței* Teisingumo Teismui pateiktos informacijos matyti, kad paskirstymas pagal patvirtintų dalyvavimo aktų skaičių buvo priemonė, kuri paskatintų rinkos dalyvius aktyviau dalyvauti, siekiant pritraukti dalyvius ir užtikrinti konkurencija paremtą rinkos struktūrą.

50. Galiausiai, vėl remiantis *Consiliul Concurenței* pateikta informacija, ginčijami neformalūs pasidalijimo susitarimai buvo pradėti sudarinėti anksčiau nei 2007 m. rugsėjo 14 d., kai prasidėjo pradinis įstojimo laikotarpis[16]. Tačiau tuo metu nebuvo įmanoma nei apskaičiuoti, nei apytikriai nustatyti, kiek asmenų galutinai yra įstoję į kelis fondus. Kitaip tariant, nagrinėjamus susitarimus sudarydami pensijų fondų valdytojai nusprendė nukrypti nuo teisės aktuose numatytos įstojusių į kelis fondus asmenų paskirstymo sistemos ir patys tarpusavyje pasidalyti savo klientus, tiksliai nežinodami, kiek asmenų tai galiausiai paveiks.

51. Galiausiai dalyvius, kurie buvo įregistruoti kaip įstoję į kelis fondus asmenys, dvišaliu pagrindu dažniausiai pasidalydavo daugelis pensijų fondus valdančių įmonių. Dėl nagrinėjamo valdytojų tarpusavio pasidalijimo klientais lygiomis dalimis atitinkami asmenys būdavo išbraukiami iš įstojusių į kelis fondus asmenų registro ir jų dalyvavimą viename iš dviejų fondų patvirtindavo CNPAS. Netikrindami teisiškai numatyto dalyvavimo tikrumo ir pasidalydami klientus santykiu 50 ir 50, fondų valdytojai sąmoningai netaikė taisyklių, rodančių tarp valdytojų turėjusios vykti tarpusavio konkurencijos rezultatą.

52. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, reikia išnagrinėti, ar nagrinėjamus susitarimus galima laikyti tokiais, kurie patys yra gana kenksmingi konkurencijos požiūriu, taigi ir ribojantys „dėl tikslo“.

3. Klausimo, ar ginčijami susitarimai dėl įstojusių į kelis fondus asmenų pasidalijimo yra ribojantys „dėl tikslo“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, nagrinėjimas

53. Šiuo tikslu pakartosiu pirmiau savo pateiktos analizės esmę ir paeiliui išnagrinėsiu pasidalijimo susitarimų turinį, jais siekiamus tikslus ir jų ekonomines bei teisines aplinkybes.

16 — Remiantis informacija, kurią per savo atliekamą tyrimą surinko *Consiliul Concurenței*, vienas iš fondų valdytojų 2007 m. rugpjūčio 15 d. pasiūlė konkuruojančioms bendrovėms sudaryti dvišalius ir daugiašalius susitarimus, kuriuose būtų nustatomi savitarpio patvirtinimo kriterijai, esant keliems dalyvavimo keliuose fonduose aktams, ir numatomos finansinės sankcijos šių kriterijų netenkinančioms bendrovėms. Sudaryti nuo teisiškai numatyto mechanizmo nukrypstančius susitarimus dėl „į kelis fondus įstojusių asmenų“ pasidalijimo taip pat buvo pasiūlyta per *Asociația pentru Pensiile Administrate Privat din România* (Rumunijos privačių pensijų fondų valdytojų asociacijos) posėdį.

a) Dėl ginčijamų pasidalijimo klientais susitarimų

54. Ginčijamais susitarimais kai kurie fondų valdytojai iš pirmo žvilgsnio dvišališkai susitarė pasidalyti asmenis, kurie dar nėra galutiniai dalyviai ir yra įregistruoti kaip pasirašę kelis įstojimo į skirtingus pensijų fondus aktus.

55. Taigi privačių pensijų fondų, kurių dalyviai, atrodo, buvo pasirašę keletą individualių įstojimo į fondą aktų, valdytojai susitarė tarpusavyje pasidalyti įstojusius į kelis fondus asmenis (kurie buvo potencialūs visų valdymo bendrovių klientai) santykiu 50 ir 50, nors iš pradžių jie turėjo patikrinti tikrąją dalyvių, kurie buvo pasirašę du įstojimo į fondą aktus, valią ir prireikus pranešti CNPAS apie kiekvieną įstojimo į CNPAS aktą, ir tuomet šių dalyvių patvirtinimas turėjo būti panaikintas, įtraukiant į atsitiktinio paskirstymo sistemą.

56. Nors, kaip savo pastabose nurodo *ING Pensii*, būtų buvę galima daryti kokią nors prielaidą, kad minėti asmenys nurodė tam tikrą pageidavimą įstoti į vieną iš dviejų atitinkamų fondų, vis dėlto, kaip matyti iš šiai bylai reikšmingų nacionalinės teisės aktų, asmuo tampa pensijų fondo dalyviu tik pasirašęs individualaus dalyvavimo aktą, kuris turi būti tinkamai įregistruojamas kompetentingoje institucijoje (Įstatymo Nr. 411/2004 32 straipsnio 1–4 dalys).

b) Dėl ginčijamų susitarimų objektyvių tikslų

57. Taip pat akivaizdu atrodo ir tai, kad sudarant ginčijamus susitarimus buvo siekiama nukrypti nuo taikytinuose teisės aktuose numatytos atsitiktinio įstojusių į kelis fondus asmenų paskirstymo sistemos.

58. Iš tiesų pagal minėtus teisės aktus įstojusių į kelis fondus asmenų patvirtinimas būdavo panaikinamas ir jie buvo atsitiktinai paskirstomi *visiems* valdytojams, kurių per pradinį įstojimo laikotarpį buvo 18. Sudarydami ginčijamus susitarimus, atitinkami valdytojai užsitikrino klientų pasidalijimą lygiomis dalimis.

59. Atsižvelgiant į ginčijamų susitarimų turinį ir objektyvius tikslus, atrodo, kad šie susitarimai priskirtini prie susitarimų dėl klientų pasidalijimo, kurie dėl savo pačių pobūdžio gali būti pakankamai kenksmingi. Iš tiesų atrodo, kad šie susitarimai gali iškreipti konkurenciją privalomųjų privačių pensijų rinkoje esminiu šios rinkos formavimosi etapu.

60. Šiomis aplinkybėmis, man atrodo, svarbu priminti, kad valdytojams sudarant susitarimus dėl klientų pasidalijimo, o tai dažnai įvyksta prieš pat prasidedant įstojimo laikotarpiui, nebuvo aišku, kiek asmenų nurodyta įstojusių į kelis fondus asmenų registre. Tačiau minėtų susitarimų gebėjimą sukelti reikšmingą poveikį rinkoje reikia nagrinėti atsižvelgiant į informaciją, kuri buvo žinoma sudarant minėtus susitarimus, ir nereikia atsižvelgti į faktines aplinkybes, nustatytas po to, kai buvo sudaryti šie susitarimai.

61. Šiuo atveju negalima paneigti nagrinėjamų susitarimų gebėjimo pakeisti rinkos struktūrą, atimant iš pensijų fondų galimybę konkuruoti dėl tam tikro klientų skaičiaus. Šis gebėjimas išlieka nepaisant konkretaus poveikio, kuris buvo ar kurį buvo galima pastebėti.

62. Taigi šiuo analizės etapu laikausi nuomonės, kad minėti susitarimai iš pirmo žvilgsnio riboja konkurenciją dėl savo pačių tikslo.

63. Nemanau, kad, kaip nurodysiu toliau, atsižvelgimas į reikšmingas ekonomines ir teisines aplinkybes paneigtų šią pirmąją išvadą.

c) Dėl atsižvelgimo į ginčijamų susitarimų rengimo ekonomines ir teisines aplinkybes

64. Kaip jau minėjau, būtinybė skirti ribojimo „dėl tikslo“ nustatymą nuo ribojimo „dėl poveikio“ nustatymo reiškia, kad nagrinėjamų susitarimų rengimo aplinkybių analizė negali būti tapatinama su paties susitarimo poveikio analize. Nors nacionalinis teismas visais atvejais turi atskirai įvertinti susitarimus pagal jų sudarymo teisines ir ekonomines aplinkybes, šis vertinimas neprilygsta tiksliam tikrojo ir galimo šių susitarimų daromo poveikio ir, jei taikytina, šio poveikio reikšmingo pobūdžio nagrinėjimui.

65. Taigi atsižvelgimas į aplinkybes nustatant antikonkurencinį tikslą gali tik *patvirtinti arba neutralizuoti* paties įtariamo susitarimo nuostatų ir tikslų nagrinėjimą. Šis atsižvelgimas niekaip negali kompensuoti to, kad iš tikrųjų nebuvo nustatytas antikonkurencinis tikslas, įrodant galimą numatytų priemonių poveikį. Manau, šią išvadą visiškai paprastai galima padaryti iš Teisingumo Teismo pateiktos formuluotės, kurioje jis pakankamai aiškiai nurodė, kad, jeigu susitarimo *turinio* analizė neleidžia nustatyti kenksmingumo konkurencijai, tuomet reikia nagrinėti jo poveikį ir, atsižvelgiant į tai, kad jis būtų uždraustas, įrodyti, kad konkurencija iš tikrųjų buvo smarkiai trukdoma, ribojama arba iškraipoma [17].

66. Šis patikslinimas, man atrodo, svarbus šiai bylai, nes, išnagrinėjus susitarimų turinį ir objektyvius tikslus, atrodo, kad jie savo pobūdžiu yra gana kenksmingi konkurencijai, tad reikia pripažinti, kad jie *a priori* riboja konkurenciją „dėl tikslo“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį.

67. Be to, nagrinėjant kontekstą tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis turi būti galima nustatyti, ar, nepaisant jų iš pirmo žvilgsnio antikonkurencinio pobūdžio, privačių pensijų fondų valdymo bendroves galima atleisti nuo kaltės, atsižvelgiant į ginčijamų susitarimų dėl klientų pasidalijimo ekonomines ir teisines sudarymo aplinkybes, o gal, atvirkščiai, išnagrinėjus šias aplinkybes pasitvirtintų išvada, padaryta nagrinėjant šių susitarimų sąlygas ir juos sudarant siektus tikslus, kuria remiantis jais siekta antikonkurencinio tikslo.

68. Tačiau, kalbant apie ekonomines ir teisines aplinkybes, kurios šiuo atveju yra glaudžiai susijusios, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ir suinteresuotųjų šalių pateiktos informacijos matyti, kad ginčijamų klientų pasidalijimo susitarimų rengimo aplinkybėms yra būdingi toliau nurodomi aspektai.

69. Pirma, susitarimai buvo sudaryti Rumunijoje formuojantis naujai rinkai (*infant market*), t. y. privačių privalomųjų pensijų fondų valdymo rinkai, kai 2007 m. CSSPP suteikė leidimą tam tikroms bendrovėms, kurių vienintelis tikslas buvo valdyti šiuos fondus. Formuojantis šiai rinkai, kuri, remiantis *Consiliul Concurenței* pateikta informacija, apėmė maždaug 4 mln. asmenų, pradinis įstojimo laikotarpis neabejotinai buvo lemiamas etapas nustatant šios rinkos struktūrą ir kiekvienai leidimą gavusiai fondų valdymo bendrovei tenkančias jos dalis.

70. Šiuo požiūriu pagal teisės aktuose numatytą aritmetikos taisyklę, pagal kurią asmenys, neįstoję į pensijų fondą arba lyg ir nepadarę galiojančio pasirinkimo (kaip įstoję į kelis fondus asmenys), kurių skaičius negalėjo būti žinomas, siekiant skatinti fondų valdytojų tarpusavio konkurenciją, buvo siekiama išlaikyti ir užtikrinti šios naujos privačių privalomųjų pensijų fondų valdymo rinkos struktūrą, ir tai atitiko kiekvieno valdytojo pastangas, kurias jis dėjo siekdamas pradinio dalyvavimo etapu pritraukti kuo daugiau dalyvių, ir asmenų realiai ir teisėtai išreikštą pageidavimą.

17 — Konkrečiai žr. sprendimus *LTM* (C-56/65, EU:C:1966:38, p. 359) ir *Football Association Premier League ir kt.* (C-403/08 ir C-429/08, EU:C:2011:631, 135 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

71. Antra, reikia pažymėti, kad privačių privalomųjų pensijų fondų valdymo rinka susiformavo per pakankamai trumpą laikotarpį, t. y. keturis mėnesius, kuriems pasibaigus kiekvieno fondo valdytojo padėtis galėjo lemiamai paveikti jų paskiau įgytinas rinkos dalis. Dėl paties šios rinkos pobūdžio ir dėl to, kad dalyviams yra taikoma didelė piniginė sankcija (Įstatyme Nr. 411/2004 numatytos baudos už perėjimą), jeigu jie nusprendžia pakeisti fondą, reiškia sumažintą vartotojų judumą ir atitinkamų bendrovių pasibaigus įstojimo laikotarpiui įgytos rinkos dalys tam tikru požiūriu užfiksuojamos.

72. Trečia, nors, kaip teigia *ING Pensii*, kai kurie valdytojai nurodė, kad klientų pasidalijimo susitarimais siekta sušvelninti praktinius sunkumus ir būtinybę ištaisyti teisinį paskirstymo mechanizmą, kuris pagal faktines aplinkybes buvo laikomas neveiksmingu, reikia pažymėti, kad labiausiai tikėtina, jog ginčijami susitarimai buvo sudaryti dar prieš pasireiškiant bet kokiam sunkumui, susijusiam su pradinio įstojimo proceso įgyvendinimu.

73. Darant prielaidą, kad reikėtų pritarti ieškovės pateiktiems argumentams, kad teisės aktai, kurie buvo priimti formuojantis privačių pensijų fondų valdymo rinkai, turėjo daugybę spragų, jie negali paneigti išvados, kad minėti valdytojai tyčia išvengė teisiškai numatytų dalyvių paskirstymo taisyklių, ir tai buvo daroma taip, jog, ėmusis realių priemonių, kurios lėmė teisiškai galiojantį dalyvavimą, pasikeitė rinkos struktūra.

74. Primenu, kad, remiantis bylai reikšmingais teisės aktais, įstojusius į kelis fondus asmenis reikėjo pripažinti nepatvirtintais ir atsitiktinai bei proporcingai paskirstyti pagal rinkos dalis, įgytas pasibaigus dalyvavimo patirtinimo procesui. Sudarydami dvišalius susitarimus dėl įstojusių į kelis fondus asmenų pasidalijimo, nepadarius teisiškai galiojančio pasirinkimo dėl jų, fondų valdytojai išvengė skaidrių taisyklių taikymo ir tai pakenkė laisvai konkurencijai.

75. Iš šių svarstymų matyti, jog, mano nuomone, pagrindinei bylai būdingos aplinkybės nepaneigia išvados, kad susitarimai dėl klientų pasidalijimo turėjo antikonkurencinį tikslą, – atvirkščiai, jos šią išvadą patvirtina.

76. Man atrodo, tokio pobūdžio susitarimai aiškiai neatitinka SESV konkurencijos nuostatoms būdingos sampratos, pagal kurią visi ūkio subjektai turi savarankiškai pasirinkti rinkoje kiekvieno kliento atžvilgiu įgyvendinamą politiką. Sudarydami tokius susitarimus, fondų valdytojai koordinavo savo veiksmus, kad kuo labiau sumažintų konkurencijos keliamas grėsmes [18].

77. Todėl laikausi nuomonės, kad privačių privalomųjų pensijų fondų valdytojų sudaryti susitarimai dėl dalyvių, pasirašiusių daugiau nei vieną dalyvavimo aktą, pasidalijimo, nukrypstant nuo teisės aktuose numatytų taisyklių, atitinka visas sąlygas, kad juos būtų galima laikyti ribojančiais konkurenciją „dėl tikslo“.

78. Telieka išnagrinėti, ar susitarimais dėl klientų pasidalijimo konkrečiai paveiktų asmenų skaičius gali turėti reikšmę nustatant, ar konkurencija yra pastebimai paveikta.

B – *Dėl konkrečiai paveiktų asmenų skaičiaus reikšmės nagrinėjant pastebimo ar juntamo poveikio konkurencijai buvimą*

79. Viską tinkamai apsvarsčius ir atsižvelgus į bylos aplinkybes, dėl šioje byloje kilusio klausimo reikia nustatyti, ar konkretus ginčijamų pasidalijimo susitarimų, kurių tikslas tikrai yra antikonkurencinis, poveikis gali būti svarbus darant išvadą dėl esamo konkurencijos ribojimo.

80. Manau, į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai. Kadangi buvo padaryta išvada, kad susitarimo tikslas yra antikonkurencinis, tikrai nereikia nagrinėti konkretaus jo poveikio.

18 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Beef Industry Development Society ir Barry Brothers* (C-209/07, EU:C:2008:643, 34 punktas).

81. Iš tiesų, nustačius minėtų susitarimų antikonkurencinį tikslą nebereikia nagrinėti, ar jie reikšmingai paveikia konkurenciją rinkoje. Kadangi antikonkurencinis elgesys yra draudžiamas dėl paties savo pobūdžio, atsižvelgiant į jų kenksmingumo konkurencijai lygį, tikrai nebūtina nustatinėti jų konkretaus ekonominio poveikio ar geografinės aprėpties.

82. Be to, svarbu priminti, kad ribojantį tikslą turintis susitarimas, nepaisant padarinių, kurių jis galiausiai sukelia, yra draudžiamas jau vien dėl galimos jo grėsmės konkurencijai. Kaip Teisingumo Teismas pažymėjo byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Expedia*[19], susitarimas, kuris gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurio tikslas yra antikonkurencinis, dėl savo pobūdžio ir, neatsižvelgiant į bet kokį konkretų jo poveikį, reiškia reikšmingą konkurencijos apribojimą (šio sprendimo 37 punktas).

83. Iš visų pateiktų svarstymų darytina išvada, kad šios bylos aplinkybėmis klientų (įstojusių į kelis fondus asmenų), kuriuos faktiškai pasidalijo privačių pensijų fondų valdytojai, skaičius neturi reikšmės, nes šis aspektas sietinas su konkrečiu susitarimo poveikiu, kuris konkurenciją ribojantį tikslą turinčių susitarimų atveju nenagrinėtinas. Antikonkurencinis pasidalijimo susitarimo tikslas, konkrečiau – šio susitarimo gebėjimas sukelti neigiamą poveikį rinkoje, turi priklausyti ne nuo konkretaus faktiškai pasidalytų klientų skaičiaus, o tik nuo šio susitarimo sąlygų ir objektyvių tikslų, atsižvelgiant į ekonomines ir teisines jo sudarymo aplinkybes.

84. Nors, norint nustatyti konkurencijos ribojimą „dėl tikslo“, nebūtina išsamiai analizuoti susitarimo poveikio, vis dėlto nagrinėjamas susitarimas turi objektyviai galėti sukelti tokį ribojimą. Kitaip tariant, teismas, atsižvelgdamas į ekonomines ir teisines susitarimų aplinkybes, negali visiškai nepaisyti galimo susitarimų poveikio, atsižvelgiant į jų sudarymo dieną žinomus duomenis.

85. Taigi laikausi nuomonės, jog reikalavimo, kad nagrinėjamas ribojimas būtų juntamas, nereikia atmesti, jeigu yra ribojimas dėl tikslo, tačiau jis tam tikru požiūriu įeina į ekonominių ir teisinių aplinkybių analizę, skirtą realiam nagrinėjamo susitarimo gebėjimui sukelti tokį ribojamą poveikį patvirtinti. Jeigu ekonominių ir teisinių aplinkybių analizę atlikęs teismas padarytų išvadą, kad nagrinėjamas susitarimas gali sukelti tik nereikšmingą poveikį konkurencijai, visų pirma atsižvelgiant į nereikšmingą suinteresuotųjų asmenų padėtį nagrinėjamų produktų rinkoje, jam gali tekti padaryti išvadą, kad šiam susitarimui SESV 101 straipsnio 1 dalis netaikoma.

86. Kalbant apie šioje byloje nagrinėjamą atvejį, neatrodo, kad pirmiau nurodytos ekonominės ir teisinės susitarimų aplinkybės leistų suabejoti konkurenciją juntamai paveikiančiu ribojimu.

IV – **Išvada**

87. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Rumunija) pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

SESV 101 straipsnio 1 dalies c punktą reikia aiškinti taip, kad, esant tokiam susitarimui dėl klientų pasidalijimo, kurį pagrindinėje byloje sudarė pensijų fondai ir kuris dėl savo pobūdžio reiškia antikonkurencinį tikslą turintį pažeidimą, galutinis konkretus pasidalytų klientų skaičius neturi reikšmės nustatant, ar yra tenkinama sąlyga, susijusi su konkurencijos ribojimu, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalies c punktą.

19 — C-226/11, EU:C:2012:795.